

Styrelsen for Undervisning og
Kvalitet
Center for Folkeskole og
Forberedende
Grunduddannelse

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf. nr.: 33 92 50 00
E-mail: stuk@stukuvvm.dk
www.stukuvvm.dk
CVR-nr.: 29634750

Vejledning om modtagelse af børn og unge fra Ukraine

Indledning

Børn og unge med opholdstilladelse efter lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine, skal inden for kort tid efter deres ankomst have tilbud om optagelse i dagtilbud og folkeskoler. Denne vejledning giver et overblik over den relevante gældende lovgivning samt nogle vigtige opmærksomhedspunkter om kommunernes modtagelse af disse børn og unge i henholdsvis dagtilbud og folkeskole.

På uvm.dk/aktuelt/i-fokus/ukraine opdateres løbende spørgsmål og svar om dagtilbud og folkeskolehåndtering af situationen som følge af krigen i Ukraine.

Modtagelse i dagtilbud af børn med opholdstilladelse efter den nye lov

Med lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine er der bl.a. indført en lempelse af pasningsgarantien på dagtilbudsområdet, uddybes nedenfor. Der er med særloven ikke foretaget yderligere ændringer i de gældende regler på dagtilbudsområdet. Ukrainiske børn, som har fået opholdstilladelse efter særloven, har ret til ydelser efter dagtilbudsloven på samme vilkår som andre børn i Danmark.

Lempelse af pasningsgarantien

Pasningsgarantien i dagtilbudsloven omfatter også forældre og deres børn, som med opholdstilladelse efter den nye lov har lovligt opholdssted i kommunen. Med den nye lov er tillige gennemført en modifikation til dagtilbudslovens bestemmelser om brud på pasningsgarantien, jf. § 40.

17. marts 2022
Sagsnr.: 22/05331

Denne modifikation betyder, at kommunalbestyrelsen i helt særlige tilfælde har mulighed for ved brud på pasningsgarantien at undlade at forhøje den såkaldte tilskudsprocent¹ for alle børn i dagtilbud i kommunen.

Det er dog en betingelse, at kommunalbestyrelsen inden for yderligere to måneder vil kunne anvise en plads til barnet. Det er endvidere en betingelse, at den manglende overholdelse af pasningsgarantien skyldes, at kommunen har modtaget et betydeligt antal børn, der er meddelt opholdstilladelse efter den nye lov.

Formålet med lovændringen er at skabe fleksibilitet i reglerne om pasningsgaranti. Med lovændringen tages der højde for situationer, hvor kommunerne modtager et betydeligt antal børn fra Ukraine, som kommunen af gode grunde ikke har kunnet forudse og dermed planlægge kapaciteten efter – og hvor den pågældende kommune, med de redskaber den har til rådighed, ikke har mulighed for at stille en plads til rådighed i et dagtilbud inden for de frister, som følger af pasningsgarantien.

Bestemmelsen har et snævert anvendelsesområde og vil kun kunne finde anvendelse i helt særlige tilfælde, hvor en kommune modtager et betydeligt antal børn fra Ukraine, og hvor kommunen kan dokumentere, at det er modtagelsen af den pågældende børnegruppe, der har medført, at kommunen ikke kan overholde pasningsgarantien i en kortere periode. Det vil ligeledes være et krav, at kommunen inden for yderligere to måneder kan anvise en plads til barnet. Det er ikke et krav, at kommunen skal indsende dokumentation herfor til Børne- og Undervisningsministeriet.

Kommunen skal ved brud på pasningsgarantien enten,

- 1) dække bruttodriftsudgifterne til en dagtilbudsplads i en anden kommune,
- 2) dække udgifterne til en plads i en privatinstitution, eller
- 3) give tilskud til privat pasning eller tilskud til pasning af egne børn, for de forældre, som ikke kan få en plads til deres barn inden for de frister, der gælder.

Som eksempler på helt særlige tilfælde er det i lovens forarbejder nævnt, at en kommune fx modtager så mange børn, at det er nødvendigt, at kommunen finder nye egnede lokaler til brug for dagtilbud og skal ansætte et større antal nyt personale, hvor både nye egnede bygninger som aktuelle rekrutteringsudfordringer nogle steder vil kunne vanskeliggøre kommunernes mulighed for at overholde pasningsgarantien. Der er tale om eksempler, og der er derfor ikke tale om en udtømmende liste.

¹ Dvs. fra de lovfastsatte minimum 75 pct. af kommunens samlede budgetterede bruttodriftsudgifter til dagtilbud, eksklusive ejendomsudgifter, herunder husleje og vedligeholdelse., jf. dagtilbudslovens §§ 31 og 33, til 78 pct. for alle børn i dagtilbud i kommunen.

Der er ikke krav om, at kommunen skal modtage et bestemt antal børn, før bestemmelsen kan finde anvendelse, idet det vil være forskelligt fra kommune til kommune, hvor mange børn den pågældende kommune vil kunne modtage før, at det medfører et ekstraordinært pres på pasningsgarantien i kommunen. Det vil være den enkelte kommune, der skal foretage en vurdering af, hvorvidt der i kommunen foreligger helt særlige tilfælde, som betyder, at bestemmelsen kan finde anvendelse.

Anvisning af plads til børn i dagtilbud

Når kommunen modtager en familie efter særloven med børn i alderen 0-5 år, skal kommunen efter de gældende regler i dagtilbudsloven anvide plads til børnene i et dagtilbud, såfremt forældrene har skrevet barnet op til en plads.

Modtagelse af børn og forældre i dagtilbud

Ved familiens første besøg i dagtilbuddet er det primære formål at skabe tryghed og tillid. Afhængig af forældrenes sproglige kompetencer, vil dialogen muligvis kræve brug af tolkning, og aktivering af lokale, frivillige ressourcepersoner kan også overvejes.

Børnenes deltagelse i dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljøer

Ved modtagelse af børn fordrevet fra Ukraine er det centralt at møde børnene ud fra deres aktuelle behov og udviklingstrin. En væsentlig opgave er at understøtte børnene i at forstå og indgå aktivt i dagtilbuddets hverdag, herunder både planlagte aktiviteter, rutiner og leg. Organiseringen af læringsmiljøerne har stor betydning for, hvordan disse børn får deltagesmuligheder i børnefællesskaberne.

Nyankomne børn vil forventeligt have behov for genkendelighed i de nye rammer. Her kan der søges inspiration i STROF-modellens opmærksomhedspunkter (struktur, tale & tid, ritualer, organiseret leg og forældresamarbejde), som introduceres i Dansk Flygtningehjælps publikation "[Flygtningebørn i daginstitutioner- guide til modtagelse af flygtningebørn og deres familier](#)" og, i forhold til dagplejen, "[Flygtningebørn i dagplejen-guide til modtagelse af flygtningebørn og deres familier](#)".

Sprogunderstøttelse af nyankomne børn

Nyankomne børn formodes at have et ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte. Kommunerne har i den forbindelse ansvaret for at give sprogstimulering til børn, som på baggrund af en sprogvurdering vurderes at have behov for sprogunderstøttende aktiviteter, jf. dagtilbudslovens § 11, stk. 7. Omfanget af sprogstimuleringen fastsættes ud fra det enkelte barns behov for sprogstimulering.

Når nyankomne børn bliver en del af et dansk dagtilbud vil det være i samspil og relationer med det pædagogiske personale og de andre børn,

at børnene får mulighed for at udvikle dansksproglige kompetencer. Det pædagogiske personale skal således understøtte børnenes sprogtilegnelse ved at være sproglige rollemodeller og guide børnene til deltagelse i børnefællesskaber.

Tidlig opsporing af tegn på mistrivsel

Ved bekymring for et barns trivsel eller tegn på evt. traumatisering er den tidlige dialog med forældrene om deres perspektiver og kendskab til barnet afgørende for det videre forløb, herunder evt. inddragelse af andre tværfaglige ressourcepersoner.

Rådgivning til forvaltninger og dagtilbud

Forvaltninger og dagtilbud vil kunne søge rådgivning om modtagelse i dagtilbud af nyankomne børn fra Ukraine hos Praksiskonsulenterne i Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, se dette link:

<https://emu.dk/dagtilbud/praksiskonsulenterne/raadgivningsforloeb?b=t436-t3477>

Vejledning om modtagelse af nyankomne elever i folkeskolen

Den vedtagne lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine ændrer ikke på de gældende regler om modtagelse af nyankomne elever i folkeskolen².

Optagelse i folkeskolen m.m.

Ukrainske børn, der har fået midlertidigt ophold i Danmark i medfør af særloven, er omfattet af folkeskolelovens almindelige regler om optagelse. Det betyder, at de som udgangspunkt har krav på optagelse i skolen i det distrikt, hvor de bor eller opholder sig, eller i anden skole, som forældrene måtte vælge, jf. folkeskolelovens § 36, stk. 2 og 3.

Da nyankomne elever formodes at have behov for sprogstøtte i form af undervisning i dansk som andetsprog, kan kommunerne ved optagelsen henvise børnene til en anden skole end distriktsskolen, hvis det er påkrævet af pædagogiske hensyn. Vurderingen heraf skal foretages ud fra en konkret individuel vurdering af elevens sproglige behov.³

Det er ligeledes muligt, at kommunen indgår en aftale med en fri- eller privatskole om, at skolen underviser nyankomne elever i den undervisningspligtige alder i særlige modtagelsesklasser i max. to år.⁴

² De nærmere regler om undervisningen i dansk som andetsprog er fastsat i folkeskolelovens § 5, stk. 6, 1. pkt., stk. 7, og § 19 i, stk. 2, og bekendtgørelse nr. 1053 af 29. juni 2016 om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog.

³ Jf. folkeskolelovens § 5, stk. 7, og § 7 i bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog.

⁴ Se nærmere herom i friskolelovens § 36 g-j.

Endvidere kan kommunen yde tilskud til en efterskoles eller en fri fagskoles driftsudgifter til en elev med opholdstilladelse efter særloven, og som er fordreven fra Ukraine, og som er kommet til Danmark som uledsaget mindreårig.⁵

Undervisning i ungdomsskolen

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at ungdomsskolen skal tilbyde heltidsundervisning i 8. og 9. klasse, hvori eleverne opfylder undervisningspligten, jf. folkeskolelovens § 33, stk. 3. Ungdomsskolens heltidsundervisning i 8. og 9. klasse skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.⁶ Ungdomsskolens tilbud er frivilligt, og det er op til elev og forældre, om de vil hellere vil modtage undervisningen i folkeskolen.

Endelig kan kommunalbestyrelsen beslutte, at ungdomsskolen skal tilbyde 10. klasse. Undervisningen skal svare til den obligatoriske del af folkeskolens 10. klasse.⁷

Vurdering af sprogstøttebehov og faglige kompetencer i folkeskolen

Skolens leder beslutter ved optagelsen i folkeskolen, om en elev med opholdstilladelse efter særloven har behov for sprogstøtte, og i givet fald hvordan eleven skal gives undervisning i dansk som andetsprog. Beslutningen træffes med fornøden inddragelse af sagkyndig bistand og efter samråd med forældrene og eleven.⁸

Børne- og Undervisningsministeriet har udarbejdet afdækningsmaterialet ”Hele vejen rundt om elevens sprog og ressourcer” (2017), som kommuner og skoler kan anvende til vurdering af nyankomne elevs sproglige og faglige kompetencer: <https://emu.dk/grundskole/saerlige-elevgruppe/hele-vejen-rundt-om-elevens-sprog-og-ressourcer>

Organisering af modtagelsestilbuddet i folkeskolen

Nyankomne elever, hvis behov for sprogstøtte betyder, at de ikke ved optagelsen kan deltage i den almindelige undervisning i klassen, skal tilbydes basisundervisning i dansk som andetsprog.⁹

Elever, som modtager basisundervisning i dansk som andetsprog, skal undervises efter Fælles Mål for faget dansk som andetsprog – basis.¹⁰

⁵ Se nærmere herom i § 29 b i lov om efterskoler og frie fagskoler.

⁶ Jf. bekendtgørelse om ungdomsskolen, § 1, stk. 1.

⁷ Jf. bekendtgørelse om ungdomsskolen § 1, stk. 2

⁸ Jf. § 2, stk. 1, i bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog.

⁹ Jf. § 4 i bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog.

¹⁰ Jf. § 19 og bilag 18 i Bekendtgørelse nr. 1217 af 19. august 2020 om formål, kompetencemål, færdigheds- og vidensområder og opmærksomhedspunkter for folkeskolens fag og emner (Fælles Mål)

Undervisning i dansk som andetsprog er fagundervisning og skal varetages af lærere eller andet undervisende personale som gennem særlig uddannelse eller på anden måde har kvalificeret sig til opgaven.¹¹

Basisundervisningen kan gives i en af følgende former:

- I modtagelsesklasser
- På særlige hold eller som enkeltmandsundervisning
- I udvidede modtagelsesklasser på 8.-10. klassetrin for tosprogede elever, der er flyttet til Danmark, efter at de er fyldt 14 år.

Basisundervisning i dansk som andetsprog gives således *uden for* den almindelige klasses rammer i modtagelsesklasser eller, hvis eleven er indskrevet i en almindelig klasse, på særlige hold eller som enkeltmandsundervisning. I modtagelsesklasser må elevtallet som udgangspunkt ikke overstige 12 ved skoleårets begyndelse, medmindre klassen undervises af to lærere eller andet undervisende personale i fællesskab. Som udgangspunkt må en modtagelsesklasse højst omfatte tre klassetrin.

Kommunalbestyrelsen kan godkende, at elevtallet i modtagelsesklasser kan være på op til 15 elever ved skoleårets begyndelse, hvis det vurderes at være pædagogisk forsvarligt i forhold til undervisningens kvalitet. Hvis eleverne derudover har overvejende samme sproglige behov og øvrige forudsætninger, kan kommunalbestyrelsen godkende et elevtal på op til 18 elever ved skoleårets begyndelse. Endelig kan modtagelsesklasser med elever, der har overvejende samme sproglige behov og øvrige forudsætninger, spænde over højst fem klassetrin.

I forhold til særlige hold må elevtallet ikke overstige syv. Der er ingen begrænsninger på, hvor mange klassetrin særlige hold kan spænde over.

Relevante publikationer

Læs mere om reglerne i Børne- og Undervisningsministeriets vejledning om organisering af folkeskolens undervisning af tosprogede elever (2017): <https://www.uvm.dk/publikationer/folkeskolen/2017-organisering-af-folkeskolens-undervisning-af-tosprogede-elever>.

Læs om de indholdsmæssige krav til faget dansk som andetsprog (basis) i faghæftet: <https://emu.dk/grundskole/dansk-som-andetsprog/faghæfte-faelles-maal-laeseplan-og-vejledning?b=t5-t16>

Læs om kravene til basisundervisning i dansk som andetsprog til nyankomne elever i folkeskolen i dette hyrdebrev fra november 2020: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2020/nov/201112-styrelse-indskaerper-nyankomne-elever-har-krav-paa-basisundervisning-i-dansk-som-andetsprog>

¹¹ Jf. § 6 i bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog.

Inspiration og viden om modtagelse og undervisning af nyankomne elever: <https://emu.dk/grundskole/forskning-og-viden/inspirationskatalog-til-modtagelse-og-undervisning-af-nyankomne>

Viden om udvikling af sprog og læsekompetencer hos tosprogede elever
[Viden Om - sprog- og læsekompetencer hos tosprogede elever \(emu.dk\)](#)